

Сузана Нобчић

ТРАНСЦЕНДЕНТНЕ ФОРМЕ

Коста Богдановић, изложба скулптура и цртежа, март-април 1997,
Народни музеј Краљево

Сусрет са делима Косте Богдановића значи упознавање са једним широким контекстом уметности, у коме стваралаштво, поред уметничке праксе, представља бављење теоријском егзистенцијом уметности, комбинацију људског духа и практичне активности, усаглашавање смислених, оперативних и техничких искустава прошлости и садашњости.

Коста Богдановић је вајар, историчар уметности, теоретичар визуелне културе, професор и васпитач, покретач и уређивач часописа, организатор уметничког живота. Невероватно богата и разноврсна Богдановићева личност сведочи нам о свестраном односу према огромној историјско-уметничкој продукцији, што одређује и пројектује „садржај“ његове уметности. Веровање у метафизичко значење културе само по себи, у њену аутентичност, у искуство и идеју које се састају и имају интелектуално, естетско, психолошко и свако друго духовно задовољство, услов је за здраву и честиту уметност. Општи и вечни космички знакови, боље упознавање „света живота“, и налажење мере у *заступљености душе и разума* – пут је Богдановићевог стваралаштва.

Актуелни процеси често релативизују језик уметности, његову изворност и самосвојност. У времену социјалне растрзаности и дисхармоније вредности, апсурд и негирање служе као „решење уметности“. Уметност Косте Богдановића окреће се у универзалној оптимализацији доброг смисла. Добре и вредне ствари морају да се негују да би

биле још боље. Дух мора бити припремљен и спреман на прошле и садашње стваралачке тешкоће. Виши ниво стваралаштва поседује виши степен аутентичности, пошто се заснива на комбинацији која (не) мора постојати у стварности и која се намеће као нова.

Форма као супстанца, материја, носилац облика, али и гносеолошког третирања уметности, срж је Костине уметности. Оно је за посматрача аутентично као визуелна чињеница, визуелна енергија. Као пројекција унутрашњости и одуховљености материјала и природних потенцијала, сама форма почиње да се појављује субјективно. Тиме ова уметност стоји у традицији модерна, подстичући опет проблем аутентичности уметника и дела.

Богдановићева скулптура инсистира на визуелном, па тек онда на представи која је присутна у уметнику трансцендентно. Његова уметност тражи форме у границама природе, а спиритуалност у сопственом искуственом наслеђу. Она се зато, након визуелног, рефлектује као реализација идеје, која је у чврстој вези са супстанцом и духом стварности. Дакле, форма као носилац концептуалне и емоционалне енергије, као носилац визуелне и трансценденталне снаге, дубоке екзистенцијалне свести.

Богдановићево поштовање традиције највидљивије је у односу према материјалима и њиховим могућностима. Структура дела је у складу са средствима и поступцима стваралачког процеса. Од витализма и њихове природне персоналности ништа им није одузето. У обрасцима нове датости они звуче својом природном племенитошћу, са нађеним животним смислом. Та доследност нарочито је видљива у радовима од дрвета и теракоте, чија унутрашња енергија само подстиче нова метафизичка значења, и чији симболи налазе своју архетипску заснованост. У оваквом обликовном систему језик уметности остаје доследан изворној, онтолошкој компоненти, остаје недељив од живота. А живот у целини мора да има већу вредност и већу тежину, зато што је он предуслов за стварање. Чини нам се да нас стваралаштво Косте Богдановића томе учи.